

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

739

Vragen van het lid **Slagt-Tichelman** (GroenLinks-PvdA) aan de Staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport over *smartvapes* (ingezonden 24 oktober 2024).

Antwoord van Staatssecretaris **Karremans** (Volksgezondheid, Welzijn en Sport) (ontvangen 5 december 2024). Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2024–2025, nr. 557.

Vraag 1

Kent u het bericht «Smartvape gaat rond in Nederland – appen, gamen én vpen tegelijk: «Nieuw misdadig dieptepunt»» en wat is uw reactie hierop?¹

Antwoord 1

Ja

Vraag 2

Erkent u het dat de industrie achter de smartvape twee verslavingsgevoelige componenten, vpen en sociale media, met elkaar combineert?

Antwoord 2

Daar lijkt het inderdaad op.

Vraag 3

Heeft u enig zicht op hoe wijdverbreid het gebruik van de smartvape onder de jongeren is?

Antwoord 3

Er zijn geen cijfers over specifiek het gebruik van dit type vape. Wel weten we dat het vpen onder jongeren hoog is: 21,7% van de jongeren tussen de 12 en 25 had in 2023 in het afgelopen jaar een vape gebruikt.

¹ Smartvape gaat rond in Nederland – appen, gamen én vpen tegelijk: «Nieuw misdadig dieptepunt»

Vraag 4

Hoe gaat u ervoor zorgen dat het verbod op de smartvape ook daadwerkelijk gehandhaafd wordt en niet zo makkelijk te omzeilen is als vapes met smaakjes, zoals onderzoek van NU.nl laat zien?²

Antwoord 4

Het beeld is dat de smartvape niet voldoet aan de regels uit Tabaks- en rookwarenwet. De NVWA houdt toezicht op deze wet en zij doen dit risicogestuurd op basis van signalen zoals deze. Ook houden zij toezicht op het online verkoopverbod. Ik vind dat de handhaving van de NVWA versterkt moet worden. Vanaf 2026 stel ik dan ook structureel 3 miljoen euro extra beschikbaar voor de handhaving van de NVWA.

Vraag 5

Welke stappen gaat u ondernemen om juist ook de producenten van smartvapes aan te pakken?

Antwoord 5

Het lijkt erop dat deze producten in China worden geproduceerd en verkocht aan klanten in Europa. Het is belangrijk om ervoor te zorgen dat illegale vapes niet onze grenzen over kunnen. Ik kom in het voorjaar van 2025 met een actieplan vapes om onder andere de handel in illegale vapes verder tegen te gaan. Hierin zal ook aandacht zijn voor het versterken van de handhaving op de Tabaks- en rookwarenwet.

Vraag 6

Deelt u de mening dat de aankondigde bezuinigingen op het Trimbosinstituut van € 200.000 in 2026 en € 643.000 in de jaren 2027, 2028 en 2029 niet bijdragen aan de kennisopbouw over vapes in het algemeen en smartvapes in het bijzonder, en dat de bezuinigingen daarmee niet bijdragen aan het tegengaan van het gebruik hiervan?

Antwoord 6

In het hoofdlijnenakkoord zijn Rijksbreed een aantal ombuigingen afgesproken. Het gaat dan bijvoorbeeld om een taakstelling op subsidies en een korting op specifieke uitkeringen. Deze raken ook de beleidsterreinen van het Ministerie van VWS en daarmee ook de middelen voor preventie. Ondanks de bezuinigingen blijf ik inzetten op preventie en deze strategie zal ik vormgeven binnen de budgettaire kaders. Hierbij houd ik rekening met de doorgevoerde taakstellingen. Daarnaast zal ik bij de uitwerking vanzelfsprekend rekening houden met doelmatigheid en doeltreffendheid, om zo kostenefficiënte maatregelen te nemen.

Vraag 7

Wat gaat er met het preventieprogramma «Helder op school» gebeuren als gevolg van de flinke bezuiniging op het Trimbos-instituut? Bent u bang voor een toename in verslavende middelen onder scholieren en studenten als dit wordt wegbezuinigd?

Antwoord 7

Ik kijk samen met het Trimbos-instituut hoe we de besparing zo slim mogelijk kunnen invullen. Het programma Helder op School gaat de komende jaren gewoon door.

Vraag 8

Hoe verklaart u de schijnbare tegenstelling tussen aan de ene kant een flinke bezuiniging op verslavingszorg en onderzoek en aan de andere kant een focus op het beperken van vapegebruik? Vindt u dit niet tegenstrijdig? Zo nee, waarom niet? Waarom maakt u de keuze vapeverslaving te prioriteren, boven de aanpak van gameverslaving, gokverslaving, drugverslaving en alcoholverslaving?

² Verbod op vapes met smaakjes makkelijk te omzeilen: «Dweilen met kraan open» | Economie | NU.nl

Antwoord 8

De vape is in korte tijd zeer populair geworden, met name onder jongeren. Daarom heb ik extra aandacht voor het voorkomen van vaperen. Op veel terreinen kan minder geld uitgegeven worden. Daarom is het extra belangrijk in te zetten op preventie zodat dit niet later in de zorg opgelost zou moeten worden.

Bovendien blijft er voor verslavingszorg nog steeds veel geld beschikbaar.

Vraag 9

Waarom is de € 3 miljoen voor het structureel versterken van de handhaving capaciteit van de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA) op onder meer illegale vapes niet begroot voor het jaar 2025? Erkent u dat er grote urgentie is voor het handhaven op vapes en smartvapes?

Antwoord 9

De structurele reeks van 3 miljoen euro voor versterking van het toezicht door de NVWA in het kader van het actieplan tegen vaperen begint om boekhoudkundige redenen in 2026. Er is een amendement ingediend op de begroting van het Ministerie van VWS om in 2025 2 miljoen euro vrij te maken zodat de NVWA reeds volgend jaar kan starten met de versterking van het toezicht en de formatie daarvoor uit te breiden. Ik wacht de stemming over het amendement hierover af.

Vraag 10

Denkt u dat de aangekondigde versterking van de handhaving capaciteit van de NVWA afdoende is gezien de opkomst van de smartvapes?

Antwoord 10

Ik ben van mening dat de NVWA op dit moment zeer efficiënt gebruikmaakt van de beschikbare handhaving capaciteit en handhaving mogelijkheden om de handel in illegale vapes tegen te gaan. Ik ben er van overtuigd dat de NVWA met de additionele middelen aanmerkelijk meer slagkracht zal hebben. Daarbij wil ik wel benadrukken dat handhaving alleen niet voldoende is. Producenten, importeurs, distributeurs en alle andere bedrijven en individuen in de handelsketen van vapes moeten verantwoordelijkheid nemen om te voorkomen dat illegale vapes op de markt worden gebracht. Verder is het van het grootste belang dat ouders, scholen, overheden en andere betrokkenen blijven uitdragen dat vapes zeer ongezond zijn en dat het niet normaal is om te vaperen. Het terugdringen van de vraag is namelijk zeker zo belangrijk als het terugdringen van het aanbod.

Vraag 11

Klopt het dat u naar aanleiding van het artikel van RTL Nieuws het door LUMC-artsen ontwikkelde lespakket over vaperen aanhaalde?

Antwoord 11

Ik vind het goed dat artsen hun zorgen uiten over het vaperen bij jongeren, ik heb in mijn reactie niet verwezen naar specifieke lespakketten.

Vraag 12

Krijgen artsen een vergoeding vanuit het Ministerie van VWS om de vele aangevraagde gastlessen te geven over de gevaren van e-sigaretten? Zo ja, welke regeling is dit, en wordt dit gecontinueerd of uitgebreid? Zo, nee waarom niet en bent u van plan dit wel te gaan regelen?

Antwoord 12

Het programma Helder op School is een bewezen effectieve manier om middelenpreventie op scholen vorm te geven. Daarvoor is een integrale aanpak nodig, waar (gast)lessen onderdeel van kunnen zijn. Het ligt op dit moment niet voor de hand om parallel daaraan aparte gastlessen te subsidiëren.

Vraag 13

Hoe groot zijn de bezuinigingen op de specifieke uitkering Gezond Actief Leven Akkoord (SPUK GALA), welke gericht is op het bevorderen van een gezonde levensstijl? Deelt u de mening dat deze bezuinigingen bovenop de

bezuinigingen van het Trimbos en de wetenschap niet wenselijk zijn om de doelstelling van een rookvrije generatie te behalen? Kunt u dat nader toelichten?

Antwoord 13

In het regeerprogramma is aangegeven dat het kabinet werkt aan het omzetten van specifieke uitkeringen in fondsuitkeringen. De bijbehorende 10% korting is reeds budgettair verwerkt in de VWS-begroting. Het voortzetten van bestaande specifieke uitkeringen of het toekennen van nieuwe specifieke uitkeringen, is slechts mogelijk op basis van een kabinetsbesluit. Voor iedere specifieke uitkering zal eenzelfde door de ministerraad vastgesteld afwegingskader worden doorlopen om te komen tot besluitvorming over de definitieve lijst om te zetten specifieke uitkeringen. Hierbij wordt onder andere gekeken naar wat de consequenties zijn van omzetting van een specifieke uitkering in een fondsuitkering. Samen met de Vereniging Nederlandse Gemeenten zal bij een omzetting naar een ander financieel instrument en de toegepaste korting uiteraard worden gekeken naar een bijbehorende passende uitvoerbare taakstelling indien deze door de gemeenten uitgevoerd dient te worden.

Vraag 14

Klopt het dat er geen budget vrijgemaakt is voor de programma's Opgroeien in een Kansrijke omgeving (OKO), gebaseerd op het succesvolle IJslandse preventieprogramma, en ikstopnu.nl voor na 2026? Betekent dit dat deze programma's vanaf 2026 geen doorgang meer vinden?

Antwoord 14

Ikstopnu.nl en de bijbehorende Stoplijn worden uitgevoerd door het Trimbos-instituut. Volgend jaar zijn er incidenteel extra middelen gereserveerd om een impuls te geven, met name gericht op vaperen. In 2025 loopt ook OKO door. Voor beide programma's wordt in samenspraak met het Trimbos-instituut bekeken hoe deze vanaf 2026 ingevuld kunnen worden.

Vraag 15

Zijn er nog meer programma's gericht op preventie voor roken die worden gestopt? Zo ja, welke?

Antwoord 15

In het hoofdlijnenakkoord is Rijksbreed een aantal ombuigingen afgesproken. Het gaat dan bijvoorbeeld om een taakstelling op subsidies en een korting op specifieke uitkeringen. Deze raken ook de beleidsterreinen van het Ministerie van VWS en daarmee ook preventie van roken. Uw Kamer is bij brief op 22 oktober 2024 geïnformeerd over de uitgaven aan preventie (Uitgaven aan preventie en investeringsmodel preventie).³

³ Kamerstukken 2023/24, 32 793, nr. 783